

El passat que torna

Text > **ESTER SEGUÍ**

Des del començament d'aquesta novel·la de relacions, Carles Ribas i Blanché (Tordera, 1976) fa una tria intencionada: escull la mort d'en Roberto Bravo, un lladre de pa sucat amb oli que complia condemna a la presó, com a fet detonant en la vida d'un protagonista que no sap cap a on ha de dirigir la seva vida. L'autor ens endinsa, d'aquesta manera, en el dia a dia de la realitat d'un noi desitjós de respostes.

Són més les coses no esmentades que les dites i no es coneix el protagonista pel seu veritable nom. Així, apareix aquest protagonista sense nom, sacsejat per la mort d'en Roberto Bravo, a qui havia conegut de petit de forma fortuïta; apareix la Laura, la xicota amb qui el protagonista no es veu envellint; els amics amb qui viu, en Ramon i l'Esteve, perquè no es pot permetre pagar el lloguer, i tres personatges clau per esbrinar més coses sobre el passat de l'atractor: en Jordi, el periodista que va seguir els atracaments d'en Bravo i que encara viu deprimat perquè la seva dona el va deixar; l'Antonio, el zelador de la presó que va tractar en Roberto Bravo, i l'Eugenio, el propietari de la joieria que va atracar en Bravo, un atracament que va comportar conseqüències funestes. També hi apareixen una

mare absent i un germà drogoaddicte. El protagonista sorgeix enmig de tota aquesta gent com un personatge una mica fora de lloc, sense falses edulcoracions i en permanent sensació de desencant: «Probablement, el victimisme i la manca d'estima són dues de les característiques principals que formen el meu caràcter».

Cal destacar no només els ambients descrits per on es mouen els personatges, sinó també el lèxic, ja que és útil per definir-los. Així, per exemple, l'autor fa parlar en Jordi amb castellanismes (*capullos*, *tejemanejes*, *tio*, *hasta...*) o l'Antonio, directament en castellà. També abunden les frases fetes: «quedar a un cop de pedra», «dormir la mona», «de fit a fit i sense badar boca», «cagant llets»...

El contrast entre la realitat d'un passat que torna, format pels records i les vivències, i el que podria haver estat aquell passat es fa difícil de pair per a un protagonista que ens trasllada a intentar prendre'ns seriosament el que és la vida. Gran part de la força narrativa d'aquesta novel·la rau en el pes d'aquest passat, entès com una llosa que dificulta tirar endavant: «Però el passat no està només format per records i vivències, sinó que també es revela en present [...]». Un pre-

sent no gaire emocionant, però al qual s'aferra el protagonista amb la intenció de superar aquest passat més que traumàtic. Aquest contrast fa interessant una novel·la d'aparent simplicitat, però que va penetrant sense que ens n'adonem.

Literatura de quilòmetre zero

Text > **LAURA REIXACH**

En un món tan desgavellat i accelerat com el que habitem, convé reposar la mirada per afermar millor els peus a terra. I per reposar la mirada no hi ha res millor que dirigir-la cap a allò que ens és proper, cap a allò que ens defineix i ens imprimeix caràcter. La tramuntana no és precisament un vent que ens dugui calma o que ens faciliti la marxa, però sí que és un vent ben nostre. Com cada vegada són més nostres aquestes *Històries de Tramuntana* que, establertes com a tradició d'inici d'any literari, l'editorial LlunydelRamat ens dona a conèixer.

Llegim, doncs, el tercer volum d'aquesta sèrie que ens és tan propera i fem un tast d'aquest territori narratiu polièdric, curull d'imaginació i ric en matisos, que constitueix un magnífic mostrari, ampli i representatiu, de la innegable qualitat que podem trobar just a tocar de casa. Disset escriptors i escriptores d'ànima gironina, alguns de nous i altres que ja coneixem dels dos volums precedents, han acceptat el repte de l'editor de participar en aquesta agosarada aventura col·lectiva, i el resultat és aquest aplec de narracions amè, vívid i suggestiu.

En algunes trames s'endevina el ressò de grans contistes catalans com Quim Monzó, Pere Calders o Vicenç Pagès Jordà, per esmentar-ne tres dels molts que es podrien mencionar, i també s'albira, en la singularitat innegable d'alguna de les plomes que s'hi mostren, la llavor de qui establirà càtedra. Un conjunt de narracions que configuren un calidoscopi de mons infinit, gràcies a la màgia que amaguen els mots quan qui els empra en sap fer ús. I aquí en són disset que fan honor a aquesta habilitat.

Del xusco a l'OTAN: una història del servei militar

Text > DANI VIVERN

La piràmide d'edats actual al nostre territori no augura, en principi, un gran èxit per a un llibre sobre el servei militar. Descomptem, d'entre els possibles interessats en el tema, la gran majoria de les dones. I afegim-hi els homes de menys de quaranta anys, que en coneixen les aventures i desventures només d'oïda, atès que des de l'any 2001 ja no hi va haver *mili* obligatòria.

Però seria injust encasellar aquest quadern, *El servei militar*, entre les obres per a estudiosos, erudits o nostàlgics de les guàrdies i les desfilades. L'autor, Isidre Prades, que va viure el servei militar quan ja faltaven pocs anys perquè s'abolís, ha rebuscat, com a bon arxiver, tot el que va definir el «servei a la Pàtria» ja des del temps del feudalisme. En un interessant exercici de concisió, presenta per a un col·lectiu ampli de possibles lectors l'evolució de la milícia, en paral·lel amb els canvis històrics, socials i polítics viscuts al llarg dels segles i que, naturalment, es van reflectir en l'Exèrcit i en la seva relació amb la societat civil.

Per això, el text no es queda en les superficialitats i els tòpics a què ens tenen acostumats molts escrits satírics contra la *mili* o decididament antibel·licistes. El treball no perd mai

la brúixola de l'objectivitat i, si hi ha alguna cosa de criticable, és precisament l'asèpsia. No hauria estat malament incloure-hi algunes anècdotes, com les que solen aparèixer en les converses dels que vam fer el servei militar i rememorem —barrejant amistat, nostàlgia de la joventut i vivències inesborrables— aquells mesos vestits d'uniforme, o un recull petit de vocabulari castrense popular i habitual durant la *mili*.

De fet, i tractant-se d'un «Quadern de la Revista de Girona», col·lecció en què els temes s'han de cenyir al nostre territori, hi trobem a faltar més informacions sobre centres militars en terres gironines i sobre oficials, caps i generals que van exercir a les nostres comarques. Per exemple, no es dedica cap capítol a les casernes que des del final de la Guerra Civil van ocupar una part considerable de l'eixample gironí, i per les quals van passar desenes de milers de soldats. Tampoc no es dedica cap apartat als militars gironins o establerts a les nostres terres durant gran part de la seva carrera.

En canvi, l'autor no s'ha descuidat de tractar aspectes tangencials però igualment importants: excedents de *cupo*, festes dels quintos, objectors...

Fer un repàs detallat de cadascun dels relats que trobareu en aquesta nova entrega d'*Històries de Tramuntana* seria aixafar-vos el plaer de descobrir-los vosaltres mateixos, i per això no seré jo qui us privi d'una experiència tan grata. Només un incís: podeu seguir l'ordre proposat per l'editor o establir el vostre. Però, tant si és l'atzar qui guia la vostra lectura com si no, cap dels relats no us decebrà. Per descomptat i per fer honor a la dita «tants caps, tants barrets», algunes narracions us plauran més que d'altres, ja sigui pel gènere, per l'estil o pel llen-

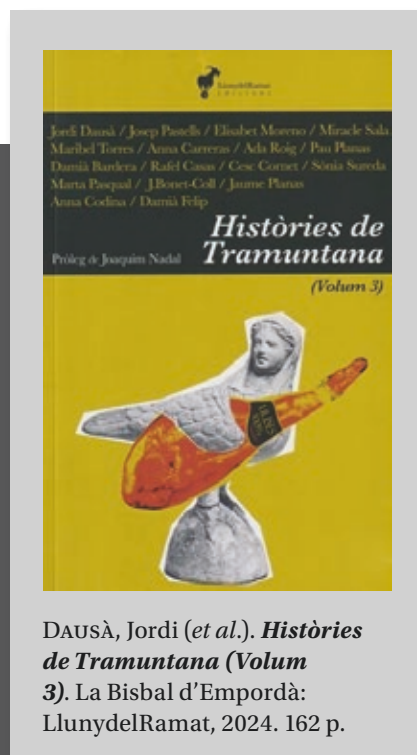
guatge, però en cadascuna hi trobareu quelcom que la farà mereixedora de la vostra atenció.

Perquè, com ja va fer en els volums precedents, l'editorial LlunydelRamat aconsegueix reunir uns relats ben diversos quant a contingut, però d'acurada execució i rigorosos en termes d'estil. I, alhora que assoleix aquesta fita, aquesta jove editorial ens acosta a la literatura més propera, aquella que es conrea al territori, la que sembren i fan créixer els autors i les autores de proximitat. Una literatura de quilòmetre zero que fa gaudir i reflexionar i que nodreix.

PRADES I BUIXONS, Isidre. *El servei militar*. Diputació de Girona, 2024. 90 p. (Quaderns de la Revista de Girona; 237)

Tanmateix —reiterem—, un enfocament menys generalista i més centrat en les comarques gironines hauria fet d'aquest llibre una aposta segura per enriquir les converses dels que vam deixar el quarter ja fa moltes dècades. Però també és un material valuós per a historiadors i per als que no han conegut (si no ha estat per les batalletes dels avis) què era allò de la «tercera imaginària».

DAUSÀ, Jordi (et al.). *Històries de Tramuntana (Volum 3)*. La Bisbal d'Empordà: LlunydelRamat, 2024. 162 p.